

ग्रामीण कृषि मौसम सेवा

डॉ पंजाबराव देशमुख कृषि विद्यापीठ, अकोला आणि भारत मौसम विभाग

ईमेल - gkmsakola@yahoo.com

यवतमाळ जिल्हा कृषि हवामान सल्ला पत्रक क्रमांक: ४२ / २०२४ - २०२५

दिनांक: मंगळवार १४ जानेवारी २०२५

हवामान घटक		हवामान अंदाज (दिनांक १४ जानेवारी ते १८ जानेवारी २०२५)				
दिनांक		14/01	15/01	16/01	17/01	18/01
पाऊस (मिमी)		0	0	0	0	0
कमाल तापमान (अं.से.)		29.4	30.2	30.1	31.4	31.3
किमान तापमान (अं.से.)		16.2	17.3	17.2	18.2	18.1
सकाळची सापेक्ष आर्द्रता (%)		76	59	57	61	63
दुपारची सापेक्ष आर्द्रता (%)		46	48	49	53	56
वा-याचा वेग (किमी / तास)		8	7	8	9	11
वा-याची दिशा		48	126	79	104	98
आकाश स्थिती		स्वच्छ	स्वच्छ	स्वच्छ	स्वच्छ	अंशतःदगळा
पिकांचे नाव	अवस्था	कृषि सल्ला				
हवामान अंदाज		<ul style="list-style-type: none"> प्रादेशिक हवामान संशोधन केंद्र, नागपूर यांच्या कडून प्राप्त झालेल्या हवामान अंदाजानुसार दिनांक १४ जानेवारी - १८ जानेवारी दरम्यान हवामान कोरडे राहिलेले आहे. ७२ तासात किमान तापमानात २-३ अं.से. ने वाढ होईल त्यानंतर पुढील पाच दिवसात मोठा बदल होणार नाही. 				
सामान्य सल्ला		<ul style="list-style-type: none"> ओलिताची सोय असल्यास व गरज पडल्यास पिकास पाणी द्यावे. 				
कापशी	वेचणी	<ul style="list-style-type: none"> कापशीची जातवार स्वच्छ वेचणी करावी व सुकलेल्या सुरक्षित ठिकाणी त्याची साठवणूक करावी. कापशी पिकाचे फरद घेतल्यास शेंदरी बोंडअळी सोबत इतर अव्यांना खाद्य मिळाल्यामुळे त्याचा प्रथुर्भाव जास्त राहतो व त्यांचा परिणाम पुढील हंगामातील पिकावर लवकर होता, त्यामुळे फरद घेवू नये. कापूस संकलन केंद्र व साठवणूक ठिकाणी शेंदरी बोंडअळीच्या वेवास्थापनसाठी कामगंध साठवण्याची मदत घावी व त्यामध्ये साठवलेल्या प्रौढ अवस्थेतील बोंडअळीची नियमित वेचणी करावी, त्यामुळे पुढील वर्षी त्याचा प्रादुर्भाव कमी होईल 				
तूर	काढणी	<ul style="list-style-type: none"> वेळेवर पेरणी केलेले तूर पिक शेंगा पक्वतेच्या ते काढणीच्या अवस्थेत आहे, काढणीला आले असल्यास पिकाची काढणी करून माल तयार करावा व तयार झालेला सुकलेला मालची सुरक्षित ठिकाणी साठवणूक करावी. 				
हरभरा	वाढ / फुल	<ul style="list-style-type: none"> सध्यास्थितीत किमान तापमानात कमी आणि हलके धुक्यामुळे पिकात फुलगळ होण्याची शक्यता आहे, त्याच्या उपाययोजना साठी हरभरा पिकास तुषार सिंचनाने पाणी घ्यावे किंवा फावरणी पाणी पिकावर पाणी फवारवे, त्यामुळे पानावरील धुके निघून जाईल व पिकास हानी होणार नाही तसेच शेताच्या बांधावर काडी कचरा पेटवून धूर तयार करावा. हरभरा पिकास फुल वाढीस वाव मिळण्यासाठी पिकावर नायट्रोबेन्झीन १० मि.ली व फुलगळ थांबविण्यासाठी एन.ए.ए (नेथेथीन असेटीक असेड) २ मि.ली प्रती १० लिटर पाण्यात मिसळून फवारणी करावी. हरभरा पिकात मर रोगाचा प्रादुर्भाव दिसताच रोगट झाडे उपाटून नष्ट करावीत. ट्रायकोडर्मा शेणखतात मिसळून द्यावा. बागायती हरभरा पिकावरील ओली मुळकुज व कॉलरॉट दिसून येत असल्यास नियंत्रणासाठी योग्य ते उपाय करावा. घाटेअळीच्या सर्वेक्षण व नियंत्रणासाठी ५ कामगंध साठे प्रती हेक्टरी या प्रमाणे उभारावेत व त्यासोबतच २० पक्षी थांबे प्रती हेक्टरी उभारावेत. पिकाची पाहणी करावी व हरभरा पिकावर घाटे अळीचा प्रादुर्भाव दिसताच घाटे अळीने आर्थिक नुकसनाची टक्की (१-२ अब्ज प्रती ओळ किंवा ५ टक्के किडग्रस्त घाटे) पार केल्यास नियंत्रणासाठी पहिली फवारणी ५ टक्के निंबोळी अर्क किंवा ३०० पीपीएम अझाडीरेक्ट्रीन ५० मि.ली किंवा १५०० पीपीएम अझाडीरेक्ट्रीन २५ मि.ली किंवा एच.ए.एन.पि.व्ही (१x१०^६ पिओबी/ प्रती १० लिटर पाण्यात मिसळून फवारणी करावी) ५०० एल.ई/ हे. किंवा क्विनॉलफॉस २५ टक्के ई.सी २० मि.ली प्रती १० लिटर पाण्यात मिसळून फवारणी करावी तसेच दुसरी फवारणी (पहिल्या फवारणीनंतर १५ दिवसांनी) इमामेक्टीन बेन्झोएट ५ टक्के एसजी ३ ग्रॅम किंवा ईथिऑन ५० टक्के ई.सी २५ मि.ली. किंवा फ्ल्युबेन्झामिड २० टक्के डब्ल्यु.जी ५ मि.ली किंवा क्लोरान्ट्रानिलीप्रॉल १८.५ एस.सी. २.५ मि.ली प्रती १० लिटर पाण्यात मिसळून फवारणी करावी. 				
गहू	वाढ	<ul style="list-style-type: none"> बागायती गव्हास पेरणीनंतर १८ ते २०, ३० ते ३५, ४५ ते ५० व ६५ ते ७० दिवसांनी अनुक्रमे मुकटमुळे अवस्था, जास्तीत जास्त फुटवे अवस्था, काडीअवस्था व फुलोर अवस्थेत ओलीत करावे. ओलिताचे पाणी मर्यादित असल्यास बागायती गव्हास उगवणी पासून २१, ४२ व ६५ दिवसांनी पाण्याच्या पाठ्या द्याव्यात. मावा किडीच्या नियंत्रणासाठी एकरी ५ ते १० पिठळे चिकट साठे लावावेत. पिकावरील मावाचे नियंत्रणासाठी २५ डब्ल्यु जी थायोमेथॉक्झान ५० ग्रॅम किंवा डायमेथोएट ३० ई.सी १० मि.ली १० लिटर पाण्यात मिसळून फवारणी करावी. 				
भुईमुग	पेरणी	<ul style="list-style-type: none"> ओलिताचे पाणी उपलब्ध असल्यास उन्हाळी भुईमुगाची पेरणी थंडीचा अंमल कमी होण्यास सुरवात झाल्यावर म्हणजे जानेवारीच्या दुसऱ्या पंधरवड्यात ते फेब्रुवारीच्या पहिल्या आठवड्यात पर्यंत रुंद वाफासरी पद्धतीने तुषार सिंचनाखाली करावी. पेरणीसाठी टीएजी -२४ किंवा एसबी-११ वाणाची निवड करावी त्यासाठी बियाणे हेक्टरी १२५ किलो वापरावे. पेरणीपूर्वी बियाण्यास बीज प्रक्रियासाठी रायझोबियम २५ ग्रॅम/किलो, पीएसबी २५ ग्रॅम/किलो, ट्रायकोडर्मा ५ ग्रॅम/किलो, या प्रमाणात बीज प्रक्रिया करावी. 				
करडी	वाढ / फुल	<ul style="list-style-type: none"> करडी पिकाच्या अधिक उत्पन्नासाठी पिकास सौरक्षित ओलीत देण्याची शिफारस आहे, एक ओलिताची सोय असल्यास पेरणीपासून ५० दिवसांनी, दोन ओलिताची सोय असल्यास पेरणीपासून ३० व ५० दिवसांनी तसेच तीन ओलिताची सोय असल्यास पेरणीपासून ३०, ५० व ६५ दिवसांनी ओलीत द्यावे. मावा किडीचा प्रादुर्भाव (३० टक्के प्रादुर्भावग्रस्त झाडे) दिसताच डायमेथोएट ३० टक्के प्रवाही १३ मि.ली १० लिटर पाण्यात मिसळून फवारणी करावी. आंबिया बहाराचे संत्राफळ तोडणी या आठवड्यात पूर्ण करावी व फळ तोडणी झाल्यानंतर वाळलेल्या फांद्या किंवा सुखलेली सल काढावी व लगेच कार्बेन्डॅझिम १० ग्रॅम प्रती १० लिटर पाण्यात मिसळून फवारणी करावी. मृग बहाराच्या संत्रा व मोसंबीच्या फळांच्या झाडांवर ठिंबक सिंचन पद्धतीने सिंचन करावे, त्यासाठी ६ वर्षांच्या झाडाला ४१ लिटर पाणी प्रती दिवस प्रती झाड द्यावे, ८ वर्षांच्या झाडाला ६५ लिटर पाणी प्रती दिवस प्रती झाड द्यावे आणि १० वर्षांच्या झाडाला ८२ लिटर पाणी प्रती दिवस प्रती झाड द्यावे. संत्राच्या मृगबहर असलेल्या बगीच्यामध्ये जिथे खूप थंडी भासत आहे अशा ठिकाणी झाडाच्या खोडा जवळ व आळ्यात तनीस, गवत, पालापाचोळा, गव्हाचे तूस इत्यादींचे आच्छदन घालावे. रात्रीचे वेळी फळबागेत जागोजागी ओला पालापाचोळा पेटवून धूर करावा. त्यामुळे बागेचे तापमान वाढण्यास मदत होते. अति थंडीच्या काळात झाडावर पाण्याचा फवारा मारावा, पाण्याच्या फावारात झाडांच्या संरक्षण होण्यास मदत होते. 				
फळझाडे	वाढ	<ul style="list-style-type: none"> भाजीपाला पिकास त्याच्या गरजे प्रमाणे पाणी द्यावे. रोपवाटिकेत उन्हाळी मिरची, वांगी व टोमाटोचे बियाणे गादीवाफ्यावर पेटावे. गादीवाफ्यावर कांदा बियाणे (हेक्टरी ८ ते १० किलो) पेटावे. पांढऱ्या जाती: अकोला सफेद, फुले सफेद, यशोदा, भीमा श्वेत, पुसा व्हाईट राउंड, लाल-पुसा रेड, एन २-४-१, निफाड-५३, बसवंत ७८०. कोथिंबीर (संभार), लसूण, मुला, मेथी, पालक, श्रावण घेवडा, बटाटा, गाजर, गवार, वाटणा इ. भाजीपाला पिकांची लागवड करावी. 				
भाजीपाला	वाढ	<ul style="list-style-type: none"> जिल्ह्यात जिथे खूप थंडी भासत आहे अशा ठिकाणी कुकटपालन शेडमध्ये दोन्ही बाजूच्या जाळ्यांना उडदे किंवा बारदाना लावावा तसेच रात्रीच्या वेळी शेड मध्ये बल्ब लावावेत. शरीरातील तापमान टिकविण्याकरिता उर्जायुक्त खाद्यपदार्थ उदा.स्निग्ध पदार्थ, प्रथिने यांचे खाद्यद्वारात प्रमाण वाढवावे. जनावरांना पायखुरी व तोंडखुरी रोगाची प्रतिबंधक लस पशु दवाखान्यात नेऊन टोचावी. जनावरांना स्वच्छ पाणी पाजावे व त्यांच्यासाठी चारा पिकांची लागवड करावी. 				
पशु / जनावरे	-	<ul style="list-style-type: none"> जिल्ह्यात जिथे खूप थंडी भासत आहे अशा ठिकाणी कुकटपालन शेडमध्ये दोन्ही बाजूच्या जाळ्यांना उडदे किंवा बारदाना लावावा तसेच रात्रीच्या वेळी शेड मध्ये बल्ब लावावेत. शरीरातील तापमान टिकविण्याकरिता उर्जायुक्त खाद्यपदार्थ उदा.स्निग्ध पदार्थ, प्रथिने यांचे खाद्यद्वारात प्रमाण वाढवावे. जनावरांना पायखुरी व तोंडखुरी रोगाची प्रतिबंधक लस पशु दवाखान्यात नेऊन टोचावी. जनावरांना स्वच्छ पाणी पाजावे व त्यांच्यासाठी चारा पिकांची लागवड करावी. 				

संदर्भ कृषि सल्ला पत्रिका डॉ पंजाबराव देशमुख कृषि विद्यापीठ, अकोला येथील ग्रामीण कृषि मौसम सेवा योजनेतील तसेच समितीच्या शिफारसीवरून तयार करून प्रसारित करण्यात आले.

नोडल अधिकारी
ग्रामीण कृषि मौसम सेवा, अकोला
डॉ पंजाबराव देशमुख कृषि विद्यापीठ, अकोला

संशोधन सहयोगी
ग्रामीण कृषि मौसम सेवा,
डॉ पंजाबराव देशमुख कृषि विद्यापीठ, अकोला